

» nosmetipsos seducimus, et veritas in nobis non est.» Magna quæstio est et angusta : et ad hanc solvendam intentam fecerim Charitatem vestram. In nomine Domini cras quod inde dederit, disseremus.

TRACTATUS V¹.

In id quod sequitur : *Omnis qui natus est ex Deo, non facit peccatum* : usque ad id, *Non diligamus verbum tantum et lingua, sed opere et veritate.*

I. INTENTE audite, obsecro vos, quia res non minima versatur in medio : et non dubito quia hesterno die adfuitis intente, quod et hodie intentius convenistis. Est enim non parva quæstio, quomodo dicat in ista Epistola, « Qui » natus est ex Deo non peccat² : » et quomodo in eadem Epistola superius dixit : « Si dixerimus quia peccatum » non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis » non est³. » Quid facturus est quem uterque sermo ex eadem Epistola in medio coarctavit? Si se confessus fuerit peccatorem, timet ne dicatur illi, Non ergo ex Deo natus es : quia scriptum est : « Qui natus est ex Deo, non peccat. » Si autem dixerit se justum, et non habere peccatum, accipit ex alia parte plagam ex ipsa Epistola, « Si » dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est. » Positus ergo homo in medio, quid dicat, et quid confiteatur, aut quid profiteatur, non invenit. Profiteri se esse sine peccato, peri-

¹ Habitus quinta feria Paschæ, juxta vet. Cod. — ² 1 Joan. iii, 9. — ³ Id. i, 8.

culosum est; et non solum periculosum, sed etiam mendosum : « Nos ipsos, inquit, seducimus, et veritas in nobis non est, si dixerimus, quia peccatum non habemus. » Sed utinam non haberes, et diceres ! Verum enim diceres, nec in veritate promenda ullum iniquitatis vel vestigium formidares. Sed ideo male facis si dicis, quia mendacium dicis : Veritas, inquit, in nobis non est, si dixerimus quia peccatum non habemus. Non ait, Non habuimus : ne forte de præterita vita dictum videretur. Habuit enim peccata homo iste; sed ex quo natus est ex Deo, cœpit non habere. Si ita esset, nulla nos angustaret quæstio. Diceremus enim, Fuimus peccatores, sed modo justificati sumus : habuimus peccatum, sed modo non habemus. Non hoc ait : sed quid ait ? « Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis » non est. » Post aliquantum rursus, « Qui natus est ex » Deo, inquit, non peccat. » Numquid Joannes ipse non non erat natus ex Deo? Si Joannes non erat natus ex Deo, de quo audistis quia supra pectus Domini recumbebat; aliquis sibi audet promittere regenerationem factam in se quam ille habere non meruit, qui super pectus Domini recumbere meruit¹? Quem Dominus plus quam cæteros diligebat, ipsum solum de Spiritu non genuerat?

II. Attendite nunc verba ista : adhuc angustias nostras commendo, ut per intentionem vestram, quæ oratio est et pro nobis et pro vobis, dilatet Deus, et det exitum : ne aliquis in verbo ejus inveniatur occasionem perditionis suæ, quod verbum non est prædicatum et conscriptum, nisi ad medicinam et salutem. « Omnis, inquit, qui facit peccatum, et iniquitatem facit². » Ne forte discernas : « Peccatum iniquitas est. » Ne dicas, peccator sum, sed iniquus non sum : « Peccatum iniquitas est. Et scitis quia in

¹ Joan. xiii, 23. — ² 1 Joan. iii, 4.

» hoc ille manifestatus est, ut peccata auferat; et peccatum in illo non est¹. » Et quid prodest nobis quia venit sine peccato? « Omnis qui non peccat, in ipso manet: et » omnis qui peccat, non vidit eum, neque cognovit eum. » Filioli, nemo vos seducat. Qui facit justitiam, justus » est, sicut et ille justus est². » Jam ista diximus, quia sicut secundum quamdam similitudinem, non secundum æqualitatem, dici solet. « Qui facit peccatum, de diabolo » est: quia ab initio diabolus peccat³. » Et hoc diximus, quia neminem creavit diabolus, neque genuit: sed imitatores ejus tanquam ex illo nascuntur. « In hoc manifestatus est Filius Dei, ut solvat opera diaboli. » Ergo ut solvat peccata ille qui non habet peccatum. Deinde sequitur: « Omnis qui natus est ex Deo, non facit peccatum, » quia semen ejus in ipso manet: et non potest peccare, » quia ex Deo natus est⁴. » Fortiter instrinxit. Fortassis secundum quoddam peccatum dixit, non peccat, non secundum omne peccatum: ut quod ait: « Qui natus est » ex Deo, non peccat, » certum quoddam peccatum intelligas, quod non potest admittere homo, qui ex Deo natus est: et tale peccatum est illud, ut si quisquam illud admiserit, confirmet cætera; si quis autem hoc non admiserit, solvat cætera. Quod est hoc peccatum? facere contra mandatum. Quod est mandatum? « Mandatum novum do vobis ut vos invicem diligatis⁵. » Intendite, Hoc mandatum Christi dilectio vocatur: per hanc dilectionem peccata solvuntur. Hæc si non teneantur, et grave peccatum est, et radix omnium peccatorum.

III. Intendite, fratres: protulimus aliquid, in quo bene intelligentibus soluta est quæstio. Sed numquid cum celerioribus tantum ambulamus viam? Et qui tardius ambulant, non sunt relinquendi. Versemus hoc quibus possu-

¹ 1 Joan. III, 5. — ² Ibid. 6, 7. — ³ Ibid. 8. — ⁴ Ibid. 9. — ⁵ Id. XIII, 34.

mus verbis, ut ad omnes perveniat. Puto enim, fratres, quia omnis homo sollicitus est pro anima sua, qui non sine causa intrat Ecclesiam, qui non temporalia quærit in Ecclesia, qui non propterea intrat ut transigat negotia sæcularia; sed ideo intrat, ut aliquid sibi æternum promissum teneat, quo perveniat: necesse est cogitet quemadmodum ambulet in via, ne remaneat, ne retro eat, ne aberret, ne claudicando non perveniat. Qui ergo sollicitus est, tardus sit, velox sit, non recedat de via. Hoc ergo dixi, quia « qui natus est ex Deo, non peccat, » fortassis secundum quoddam peccatum voluit intelligi? nam erit contrarium illi loco: « Si dixerimus quia peccatum non » habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non » est. » Sic ergo potest solvi quæstio. Est quoddam peccatum quod non potest admittere ille qui natus est ex Deo: et quo non admissio solvuntur cætera, quo admissio confirmantur cætera. Quod est hoc peccatum? Facere contra mandatum Christi, contra testamentum novum. Quod est mandatum novum? « Mandatum novum do vobis, ut vos invicem diligatis. » Qui facit contra charitatem et contra dilectionem fraternam, non audeat gloriari, et dicere natum se esse ex Deo: qui autem in dilectione fraterna constitutus est, certa sunt peccata, quæ non potest admittere, et hoc maxime ne oderit fratrem. Et quid de cæteris peccatis facit, unde dictum est: « Si dixerimus » quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et » veritas in nobis non est? » Audiatur securitatem de alio loco Scripturæ: « Charitas cooperit multitudinem peccatorum¹. »

IV. Charitatem ergo commendamus: charitatem commendat hæc Epistola. Post resurrectionem Dominus quid aliud interrogavit Petrum, nisi « amas me? » Et parum

¹ 1 Petr. IV, 8.

fuit semel interrogare : et iterum nihil aliud , et tertio nihil aliud. Cum jam tertio ille tædio afficeretur , quasi non sibi crederet , quomodo qui nesciret quid in illo ageretur : tamen et primo et secundo et tertio hoc interrogavit. Ter negavit timor , ter confessus est amor¹. Ecce amat Petrus Dominum. Quid præstaturus Domino? Non enim et ipse non turbatus est in illo Psalmo , « Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? » Qui enim dicebat hæc in Psalmo , attendebat quanta sibi essent præstita a Deo : et quærebat quid retribuere Deo , et non inveniebat. Quidquid enim retribuere volueris , ab ipso accepisti ut reddas. Et quid invenit ut retribuatur? Quod , ut diximus , fratres , ab ipso acceperat , hoc invenit quod retribuere. « Calicem salutaris accipiam , et nomen Domini in » vocabo². » Quis enim illi dederat calicem salutarem , nisi ille qui volebat retribuere? Accipere autem calicem salutarem et invocare nomen Domini , hoc est satiari charitate ; et ita satiari , ut non solum non oderis fratrem , sed paratus sis mori pro fratre. Perfecta ista charitas est , ut paratus sis mori pro fratre. Hanc ipse Dominus in se exhibuit , mortuus pro omnibus , orans pro eis a quibus crucifigebatur , et dicens : « Pater , ignosce illis , quia nesciunt quid » faciunt³. » Sed si solus hoc fecit , non erat magister , si Discipulos non habebat. Secuti Discipuli hoc fecerunt. Lapidabatur Stephanus , et genu fixo ait : « Domine , ne statuas » tuas illis hoc delictum⁴. » Amabat a quibus occidebatur , quia et pro ipsis moriebatur. Audi et apostolum Paulum : « Et ipse , inquit , impendar pro animabus vestris⁵. » Inter illos enim erat pro quibus Stephanus deprecabatur , quando eorum manibus moriebatur. Perfecta ergo charitas hæc est. Si quis tantam habuerit charitatem , ut para-

¹ Joan. xxi , 15 , etc. — ² Psal. cxv , 12. — ³ Luc. xxiii , 34. — ⁴ Act. vii , 59. — ⁵ 2 Cor. xii , 15.

tus sit pro fratribus etiam mori , perfecta est in illo charitas. Sed numquid mox ut nascitur , jam prorsus perfecta est? Ut perficiatur , nascitur : cum fuerit nata , nutritur : cum fuerit nutrita , roboratur ; cum fuerit roborata , perficitur : cum ad perfectionem venerit , quid dicit? Mihi vivere Christus est , et mori lucrum. « Optabam dissolvi et » esse cum Christo ; multo enim magis optimum : manere » in carne necessarium propter vos¹. » Propter eos volebat vivere , pro quibus paratus erat mori.

V. Et ut noveritis quia ipsa est perfecta charitas , quam non violat , et in quam non peccat qui natus est ex Deo : hoc Dominus dicit Petro : « Petre , amas me? Et ille , » Amo². » Non ait , Si amas me , obsequere mihi. Quando enim erat Dominus in carne mortali , esurivit , sitivit : eo tempore quo esuriebat et sitiebat , susceptus est hospitio : ministrarunt illi qui habuerunt , de substantia sua , sicut legimus in Evangelio³. Suscepit eum hospitio Zacchæus⁴ : salvus factus est a morbo , suscepto medico. Quo morbo? avaritiæ. Erat enim ditissimus , et princeps publicanorum. Attendite sanatum a morbo avaritiæ. « Dimidium , inquit , » bonorum meorum do pauperibus : et si cui aliquid tuli , » quadrupulum reddam⁵. » Ideo servavit alterum dimidium , non quo frueretur , sed unde debita solveret. Suscepit ergo tunc medicum hospitio? quia erat infirmitas carnis in Domino , cui hoc obsequium præberent homines : et hoc , quia voluit præstare obsequentibus ; obsequentibus enim proderat , non illi. Cui enim Angeli ministrabant , horum obsequium requirebat? Nec Elias servus illius hoc necessarium habebat aliquando cui panem et carnem per corvum mittebat⁶ : et tamen ut vidua religiosa benediceretur , mittitur servus Dei , pascitur a vidua

¹ Philip. i , 21 , etc. — ² Joan. xxi , 15. — ³ Luc. viii , 3. — ⁴ Id. xix , 6. — ⁵ Ibid. 8. — ⁶ 3 Reg. xvii , 4 et 9.

quem Deus in secreto pascebat. Verumtamen quanquam de his servis Dei sibi præsent, qui eorum indigentiam considerant, propter illam mercedem a Domino in Evangelio manifestissime positam : « Qui suscipit justum in » nomine justî, mercedem justî accipiet; et qui suscipit » Prophetam in nomine Prophetæ; mercedem Prophetæ » accipiet; et qui dederit calicem aquæ frigidæ uni ex his » minimis tantum in nomine Discipuli, amen dico vobis » non perdet mercedem suam¹. » Quamvis ergo sibi præsent qui hoc faciunt, tamen nec hoc poterat præberi ascensuro in coelum. Quid illi poterat retribuere Petrus, qui amabat illum? Audi quid : Pasce oves meas : id est, Fac pro fratribus quod pro te feci. Omnes sanguine meo redemi. Nolite dubitare mori pro veritatis confessione, ut cæteri vos imitentur.

VI. Sed hæc, ut diximus, fratres, perfecta charitas est : qui natus est ex Deo, habet illam. Intendat Charitas Vestra. Videte quid dicam. Ecce accepit sacramentum nati- vitatis homo baptizatus : sacramentum habet, et magnum sacramentum, divinum, sanctum, ineffabile. Considera quale : ut novum hominem faciat dimissione omnium peccatorum. Attendat tamen in cor, si perfectum est ibi, quod factum est in corpore : videat si habet charitatem, et tunc dicat, Natus sum ex Deo. Si autem non habet, characterem quidem impositum habet, sed desertor vagatur. Habeat charitatem : aliter non se dicat natum ex Deo. Sed habeo, inquit, sacramentum. Audi Apostolum : « Si sciam omnia sacramenta, et habeam omnem fidem, » ita ut montes transferam, charitatem autem non ha- » beam, nihil sum². »

VII. Hoc, si meministis, commendavimus cum istam Epistolam legere inciperemus, nihil in ea nobis sic com-

¹ Matth. x, 41, 42. — ² 1 Cor. xiii, 6.

mendari, quomodo charitatem. Et si videtur alia et alia dicere, illuc facit reditum : et ad ipsam charitatem omnia vult referre quæcumque dixerit. Videamus si et hic hoc facit. Attende : « Omnis qui natus est ex Deo, non facit » peccatum. » Quærimus quod peccatum : quia si omne intellexeris, contrarius¹ erit illi loco : « Si dixerimus quia » peccatum non habemus, nosmetipsos seducimus, et ve- » ritas in nobis non est¹. » Ergo dicat quod peccatum, doceat nos : ne forte ego temere dixerim peccatum hoc esse violationem charitatis, quia supra dixit : « Qui odit » fratrem suum, in tenebris est, et in tenebris ambulat, » et nescit quo eat, quia tenebræ excæcaverunt oculos » ejus². » Sed forte dixit aliquid in posterioribus, et nominavit charitatem. Videte quia circuitus ille verborum hunc habet finem, hunc habet exitum. « Omnis qui natus » est ex Deo, non peccat : quia semen ejus in ipso ma- » net³. » Semen Dei, id est, verbum Dei : unde dicit Apostolus : « Per Evangelium ego vos genui⁴. Et non po- » test peccare, quia ex Deo natus est. » Dicat hoc, videamus in quo non potest peccare. « In hoc manifestati sunt » filii Dei et filii diaboli : Omnis qui non est justus, non » est a Deo ; et qui non diligit fratrem suum⁵. » Certe jam manifestum est unde dicat : « Et qui non diligit, in- » quit, fratrem suum. » Dilectio ergo sola discernit inter filios Dei et filios diaboli. Signent se omnes signo crucis Christi ; respondeant omnes, Amen ; cantent omnes, Alleluia ; baptizentur omnes, intrent Ecclesias, faciant parietes basilicarum ; non discernuntur filii Dei a filiis diaboli nisi charitate. Qui habent charitatem, nati sunt ex Deo : qui non habent, non sunt nati ex Deo. Magnum indicium, magna discretio. Quidquid vis habe : hoc solum non ha-

¹ 1 Joan. 1, 8. — ² Id. 11, 11. — ³ Id. 11, 9. — ⁴ 1 Cor. 14, 15. —

⁵ 1 Joan. 11, 10.

beas, nihil tibi prodest : alia si non habeas, hoc habe, et implesti Legem. « Qui enim diligit alterum, Legem implevit, » ait Apostolus : et, « Plenitudo Legis charitas¹. » Puto istam margaritam esse illam, quam homo negotiator quæsisse describitur in Evangelio, qui invenit unam margaritam, et vendidit omnia quæ habebat, et emit eam². Hæc est margarita pretiosa, charitas, sine qua nihil tibi prodest quodcumque habueris : quam si solam habeas, sufficit tibi. Modo cum fide vides, tunc cum specie videbis. Si enim amamus cum non videmus, quomodo amplectemur cum viderimus? Sed ubi nos debemus exercere? in amore fraterno. Potes mihi dicere, Non vidi Deum : numquid potes mihi dicere, Non vidi hominem? Dilige fratrem. Si enim fratrem quem vides dilexeris, simul videbis et Deum; quia videbis ipsam charitatem, et intus inhabitat Deus.

VIII. « Qui non est justus, non est ex Deo, et qui non diligit fratrem suum³. Quia hæc est annuntiatio : » vide quomodo confirmat : « Quia hæc est annuntiatio quam » audivimus ab initio, ut diligamus invicem. » Manifestavit nobis inde se dicere : contra hoc mandatum quisquis facit, in peccato illo est scelerato, in quod incidunt qui non nascuntur ex Deo. « Non sicut Caïn qui ex maligno » erat, et occidit fratrem suum. Et cujus rei gratia occidit? Quia opera ejus maligna fuerunt, fratris vero ejus » justa⁴. » Ergo ubi est invidia, amor fraternus esse non potest. Intendat Charitas Vestra. Qui invidet, non amat. Peccatum diaboli est in illo : quia et diabolus invidendo dejecit. Cecidit enim, et invidit stanti. Non ideo voluit dejicere ut ipse staret, sed ne solus caderet. Tenete in animo ex hoc quod subjecit, invidiam non posse esse in charitate. Habes aperte cum laudaretur ipsa charitas :

¹ Rom. xiii, 8 et 10. — ² Matth. xiii, 46. — ³ 1 Joan. iii, 10, 11. — ⁴ Ibid. 12.

« Charitas non æmulatur¹. » Non fuit charitas in Caïn : et nisi esset charitas in Abel, non acciperet Deus sacrificium ejus. Cum enim ambo obtulissent, ille de fructibus terræ, ille de fetibus ovium : quid putatis, fratres, quia Deus fructus terræ neglexit, et fetus ovium dilexit? Non intendit Deus ad manus; sed in corde vidit : et quem vidit cum charitate offerre, ipsius sacrificium respexit; quem vidit cum invidia offerre, ab ipsius sacrificio oculos avertit. Opera ergo bona Abel non dicit nisi charitatem : opera mala Caïn non dicit nisi odium fraternum. Parum est quia odit fratrem suum, et invidit operibus bonis : quia imitari noluit, necare voluit. Et hinc apparuit quia filius erat diaboli, et ille hinc apparuit justus Dei. Hinc ergo discernuntur homines, fratres mei. Nemo attendat linguas, sed facta et cor. Si non bene faciat pro fratribus suis, ostendit quid in se habeat. Tentationibus probantur homines.

IX. « Nolite mirari fratres, si odit nos mundus². » Numquid sæpe vobis dicendum est, quid est mundus? Non cœlum, non terra, nec ista opera quæ Deus fecit : sed dilectores mundi. Ista sæpe dicendo quibusdam onerosus sum : sed usque adeo non frustra dico, ut aliqui interrogentur an dixerim, et non respondeant. Ergo vel inculcando hæreat aliquid in cordibus audientium. Quid est mundus? Mundus est, quando in malo ponitur, dilectores mundi : mundus quando in laude ponitur, cœlum et terra est, et quæ in his opera Dei : unde dicitur : « Et mundus » per eum factus est³. » Item mundus est plenitudo terræ sicut dixit ipse Joannes : Non solum autem nostrorum peccatorum propitiator est, sed et totius mundi⁴. » Mundi dicit omnium fidelium per orbem sparsorum. Mundus autem in malo, amatores mundi sunt. Qui amant mundum, fratrem amare non possunt.

¹ 1 Cor. xiii, 4. — ² 1 Joan. iii, 13. — ³ Joan. i, 10. — ⁴ 1 Joan. ii, 2.

X. « Si odit nos mundus : nos scimus : » Quid nos scimus ; « quia transivimus de morte ad vitam¹ : » Unde scimus ? « quia diligimus fratres. » Nemo interroget hominem ; redeat unusquisque ad cor suum : si ibi invenerit charitatem fraternam , securus sit , quia transiit a morte ad vitam. Jam in dextera est : non attendat quia modo gloria ejus occulta est , cum venerit Dominus , tunc apparebit in gloria. Viget enim , sed adhuc in hieme : viget radix , sed quasi aridi sunt rami : intus est medulla quæ viget , intus sunt folia arborum , intus fructus ; sed æstatem expectant. Ergo « nos scimus quia transivimus de » morte ad vitam , quia diligimus fratres. Qui non diligit , » manet in morte. » Ne putetis , fratres , leve esse , odisse aut non diligere , audite quod sequitur : « Omnis qui odit » fratrem suum , homicida est². » Jam ergo si contemnebat quisquam odium fraternum , numquid et homicidium in corde suo contempturus est ? Non movet manus ad occidendum hominem , homicida jam tenetur a Domino : vivit ille , et iste jam interfector judicatur. « Omnis qui odit » fratrem suum , homicida est. Et scitis quia omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem. »

XI. « In hoc cognoscimus dilectionem³. » Perfectionem dilectionis dicit , perfectionem illam quam commendavimus. « In hoc cognoscimus dilectionem , quia ille pro nobis animam suam posuit : et nos debemus animas pro » fratribus ponere. » Ecce unde veniebat : « Petre , amas » me , pasce oves meas⁴. » Nam ut noveritis , quia sic ab eo pasci volebat oves suas , ut animam suam pro ovibus poneret ; hoc illi continuo dixit : « Cum juvenis esses , » præcingebas te , et ibas quo volebas , cum autem fueris » senior , alius te præcinget , et tollet te quo tu non vis. » Hoc autem dixit , » ait Evangelista , « significans qua

¹ 1 Joan. III, 14. — ² Ibid. 15. — ³ Ibid. 16. — ⁴ Id. XXI, 15, etc.

» morte clarificaturus erat Deum : » ut cui dixerat , Pasce oves meas , doceret eum ponere animam pro ovibus suis.

XII. Unde incipit charitas , fratres ? Modicum attendite : quo perficiatur audistis : ipsum finem et modum ipsum et Dominus in Evangelio commendavit : « Major » rem charitatem nemo habet , ait , quam ut animam suam » ponat pro amicis suis¹. » Perfectionem ergo ejus ostendit in Evangelio , et hic commendata est ejus perfectio : sed interrogatis vos , et dicitis vobis : Quando possumus habere istam charitatem. Noli cito de te desperare : forte nata est , sed nondum perfecta est ; nutri eam , ne offocetur. Sed dicturus es mihi , Et unde novi ? Quo enim perficiatur , audivimus : unde incipiat audiamus. Sequitur , et dicit : « Qui autem habuerit facultates mundi , et » viderit fratrem suum esurientem , et cluserit viscera sua » ab eo ; quomodo poterit dilectio Dei manere in eo ? » Ecce unde incipit charitas. Si nondum es idoneus mori pro fratre : jam idoneus esto dare de tuis facultatibus fratri. Jam percutiat viscera tua charitas , ut non de jactantia facias , sed de intimo adipe misericordiæ , ut consideres illum in egestate positum. Si enim superflua non potes dare fratri tuo , animam tuam potes ponere pro fratre ? Jacet pecunia in sinu tuo , quam tibi fures possunt auferre ; et si illam non auferent fures , moriendo illam deseres , etiam si te illa viventem non deserat : quid inde facturus es ? Esurit frater tuus , in necessitate positus est : fortassis suspenditur , a creditore angustatur : non habet ipse , habes tu : frater tuus est , simul empti estis , unum est pretium vestrum , ambo sanguine Christi redempti estis : vide si misereris , si habes facultates mundi. Quid ad me pertinet , forte dicis ? Ego daturus sum pecuniam meam , ne ille molestiam patiatur ? Si hoc tibi responderit

¹ Joan. XV, 13. — ² 1 Joan. III, 17.